

D • N

30/8 1953

Striden om fredskonferensen

Enligt det koreanska ställningsfördraget skall representanter till den slutliga "fredskonferensen" utses från "båda sidorna". Från denna bestämmelse har USA utgått, med stöd i princip från de stater som deltagit i Koreakriget på FN:s sida. Man har hävdatt endast dessa stater skall av FN ges rätt att sända delegater till konferensen; sedan tillkommer det motsidan, Nordkorea, Kommunist-Kina och eventuellt Ryssland, att bestämma om sin representation. Ryssland åter har pläderat för vad som med en behaglig beteckning kallas rundabordskonferens; FN skulle inbjuda företrädare för båda sidorna till konferensen, och i praktiken borde denna inbjudan gälla — utom naturligtvis Kommunist-Kina samt Nord- och Sydkorea — samtliga stormakter och en rad utpräglat neutrala stater, såsom Indien och Indonesien, från början även Sverige. England har i spetsen för en grupp stater — såsom flertalet samväldesstater och de skandinaviska staterna — under anslutning i huvudsak till den amerikanska linjen förordat en förmedlande lösning, som främst gått ut på att Indien skulle få vara med på konferensen. Det är denna fråga som kommit i förgrunden, eftersom det ryska förslaget från början saknade utsikter, och den hetsiga striden i New York kom därför att te sig väsentligen som en strid mellan USA och England.

Striden har i huvudpunkterna blivit en seger för USA. I torsdags röstade visserligen i "det politiska utskottet" — en beredande församling, som emellertid omfattar alla stater — 27 stater för Indiens deltagande och blott 21 emot, men det förutsattes att två tredjedelars majoritet krävdes för positivt beslut; USA, stött främst av det sydamerikanska blocket, kunde alltså hindra valet av Indien. I fredags trädde Indien tillbaka, och generalförsamlingen beslöt med 43 röster mot 5 och 10 nedlagda att FN-länderna med trupper i Korea skulle inbjudas. Beträffande Ryssland

enade man sig om en kompromiss; Ryssland skall delta "förutsatt att den andra sidan så önskar". Det är en artighetsgest mot den enda av stormakterna i FN som i realiteten stått på angriparnas sida.

Striden och dess resultat har föranlett de mest skilda bedömningarna. I Västeuropa, inte minst i England, har USA:s hårda, eller om man så vill fasta hållning skarpt kritiserats. Den amerikanska segern har betecknats som en Pyrrhusseger; den medför, påstås det, en utbredd misstämning, alldeles särskilt i Indien och andra neutrala östasiatiska stater, som på längre sikt är farliga för USA. Det har också sagts att frågans betydelse i hög grad överdrivits; man har låtit prestigesympunkter bli bestämmande och hetsat upp sig under debattens gång. Ett mera nyanserat bedömande är svårt framför allt därför att de tvistande parterna misstänker motiv och tendenser hos motståndaren vilkas realitet blott framtiden — eventuellt — kan avslöja. På engelskt håll beskyller man USA för att dirigeras av Syngman Rhee, som i grunden påstås vara emot en fredlig uppgörelse; på amerikanskt håll anklagas England och dess understödjare för planer på en avspänningspolitik i Münchenstil och för undfallenhet mot "den tredje ståndpunktens" Indien. Vaga stämningar har spelat in: det har talats om en revolt mot USA:s ledning i FN; å andra sidan förmärks en stigande amerikansk ovilja mot att låta andra bestämma fredsvillkoren efter ett krig som i praktiken förts av USA.

Från formella och begränsat sakliga synpunkter har USA starka skäl för sin linje; Indien har inte deltagit i kriget; det har mer än kanske någon annan stat utanför kommunistalliansen verkat älskvärdt och tillmötesgående mot Ryssland och det röda Kina. Under FN-debatten yttrade den indiske delegaten Menon att "vår egen kunskap och de kinesiska och nordkoreanska regeringarnas hållning berättigar oss att tro att dessa regeringar kommer att

möta FN i en anda av resonlighet och vilja till uppgörelser"; Sydkoreas utrikesminister Pyun förklarade i sitt delvis högst obehärskade anförande att "Indien hyser en dödlig fruktan för det plundrande kommunistiska väldet, särskilt det röda Kina, som Indien därför måste blicka med alla medel". Englands huvudskäl för att inbjuda Indien till konferensen var detta lands ställning som östasiatisk stat; USA svarade att med samma motivering kunde andra östasiatiska stater inbjudas; den ryske delegaten framkastade då att man skulle inbjuda alla dessa stater — en tanke som möttes med församlingens skratt, ty alla visste att så långt ville varken England eller USA gå.

Men varför har USA inte kunnat ge med sig i denna fråga av till synes ringa betydelse? Varför denna utomordentliga aktivitet för att hindra Indien, en aktivitet som tycks ha inneburit systematisk enrollering av de ointresserade sydamerikanska staterna och påtryckningar mot eller löften till Frankrike och andra stater som antagits vara benägna att gå med England?

Det är möjligt att det omedelbart avgörande skälet varit ett löfte till Syngman Rhee att oivillkorligt hindra Indien. Det centrala realmotivet är emellertid efter allt att döma oro för att konferensen skall få en annan karaktär än den man öns-

kar. USA vill ha en konferens som tar upp endast den koreanska frågan; om de kommunistiska staterna härvid visar sig beredda till en snabb och tillfredsställande uppgörelse, är man villig att vid en senare konferens — med Indien närvarande — ta upp de mera vidlyftiga östasiatiska spörsmålen. Vad man fruktar är en konferens som från början kombinerar Koreafrågan med kraven på det kommunistiska Kinas upptagande i FN, Chiang Kaisheks avsättning och Formosas uppgivande. Aven om England inte klargjort sin ställning på denna punkt, är det sannolikt att den brittiska regeringen har sympatier för den utvidgning av konferensens program som USA fruktar; att Indien som deltagare på konferensen skulle arbeta i denna riktning kan anses säkert. Schematiskt kan saken uttryckas så att man på ena sidan önskar en anständig koreansk uppgörelse som bevis för att kommunisterna syftar till avspänning i Fjärran Östern, på den andra sidan tror att ett fredsavtal om Korea förutsätter en mer allmän uppgörelse och därvid med jämnmood tänker sig vissa eftergifter.

Med segern i New York är USA:s seger vid fredskonferensen inte given. Den bestämda hållningen i New York tyder likväl på att USA med kraft och ihärdighet kommer att driva sin linje även på denna konferens.